

Nhận thức mới trong xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức qua Văn kiện Đại hội XIII

Nguyễn Thanh Bình*

Nhận ngày 14 tháng 4 năm 2021. Chấp nhận đăng ngày 3 tháng 10 năm 2021.

Tóm tắt: Xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức là một trong những nội dung chủ yếu trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng được đề cập trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam. Qua nghiên cứu chủ đề, kết cấu, nội dung được đề cập trong các Văn kiện của Đại hội, ta thấy rõ sự tiếp thu và kế thừa có chọn lọc và nhất là sự bổ sung, phát triển của Đại hội Đảng lần thứ XIII so với Đại hội Đảng lần thứ XI và XII. Qua nghiên cứu và đối chiếu nội dung công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức được phản ánh trong Văn kiện các Đại hội Đảng lần thứ XI và lần thứ XII với Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XIII, bài viết chỉ ra và phân tích những nhận thức mới của Đảng ta trong công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và đạo đức.

Từ khóa: Văn kiện Đại hội XIII, báo cáo chính trị, xây dựng Đảng, nhận thức mới.

Phân loại ngành: Triết học

Abstract: Party-building in politics, ideology, and morality is one of the main contents of Party-building and rectification mentioned in the Document of the 13th National Congress of the Communist Party of Vietnam. Through studying the topic, structure and content mentioned in the Documents of the Congress, we can see the selective absorption and inheritance, especially the addition and enhancement of the 13th Party Congress versus the 11th and 12th Party Congresses. By studying and comparing the content of Party-building work in terms of politics, ideology, and morality reflected in the Documents of the 11th and 12th Party Congresses with the 13th Party Congress, the article points out and analyses the new perceptions of the Party in the Party-building work in terms of politics, ideology and morality.

Keywords: Document of the 13th National Congress of the Communist Party of Vietnam, political reports, Party-building, new perceptions.

Subject classification: Philosophy

* Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội.
Email: nguyenthanhbinhtriet@gmail.com

1. Đặt vấn đề

Từ ngày 25/1 - 1/2/2021, Đảng Cộng sản Việt Nam đã tổ chức Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Đại hội đã thảo luận và thông qua nhiều văn kiện chính trị quan trọng không chỉ có ý nghĩa đặc biệt đối với quá trình phát triển đất nước và công cuộc bảo vệ vững chắc nền độc lập dân tộc mà còn đánh dấu sự phát triển về mặt lý luận và chỉ đạo thực tiễn của Đảng Cộng sản Việt Nam. Đó là các Văn kiện: “Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh; khơi dậy khát vọng phát triển đất nước, phát huy ý chí, sức mạnh đại đoàn kết dân tộc kết hợp với sức mạnh thời đại; tiếp tục đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới; xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định; phấn đấu đến giữa thế kỷ XXI, nước ta trở thành nước phát triển, theo định hướng xã hội chủ nghĩa” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.57-205); “Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm 2021 - 2030” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.206-290); “Báo cáo đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2016 - 2020 và phương hướng, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2021 - 2025” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.5-162); “Báo cáo tổng kết công tác xây dựng Đảng và thi hành Điều lệ Đảng” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.163-301).

Qua nghiên cứu nội dung của các Văn kiện quan trọng trên đây của Đảng, có thể thấy, công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng là một trong những nội dung quan trọng nhất, chiếm vị trí chủ yếu. Xây dựng, chỉnh đốn Đảng không chỉ được mọi tầng lớp xã hội quan tâm, được các tổ chức Đảng bàn bạc thảo luận và được Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng dành nhiều thời gian trao đổi, góp ý... mà vấn đề này còn có ý nghĩa lý luận và thực tiễn đặc biệt quan trọng, vừa cấp bách vừa lâu dài. Bởi vì, công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng luôn là nhân tố có ý nghĩa quyết định đến sự thành bại của công cuộc phát triển đất nước, bảo vệ Tổ quốc và đến sự tồn - vong của chế độ xã hội chủ nghĩa ở nước ta...

Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XIII về công tác xây dựng Đảng bao gồm 10 nội dung, trong đó Đảng ta đưa ra 3 nội dung (đó cũng là 3 nhiệm vụ chủ yếu nhất) được đặt ra ở những vị trí đầu tiên, đó là: xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và về đạo đức. Việc đặt 3 nội dung này ở vị trí đầu tiên không phải là ngẫu nhiên, mà Đảng ta đã nhận thức đúng, chính xác vị trí, vai trò đặc biệt quan trọng của 3 nhiệm vụ này trong toàn bộ công tác xây dựng Đảng cũng như đối với những nội dung khác trong công tác xây dựng Đảng.

Qua nghiên cứu nội dung công tác xây dựng Đảng thể hiện trong các Văn kiện Đại hội lần thứ XIII, đối chiếu với các Văn kiện của các Đại hội trước đây của Đảng, bài viết tập trung phân tích những nhận thức mới về mặt lý luận của Đảng ta trong công tác xây dựng Đảng ở các mặt: chính trị, tư tưởng và đạo đức.

2. Nhận thức mới trong công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và đạo đức của Đảng

Trong tiến trình phát triển của Đảng Cộng sản Việt Nam từ khi thành lập đến nay, Đảng ta luôn nhận thức đúng đắn vị trí, vai trò, sứ mệnh lịch sử của Đảng là lực lượng tổ chức, lãnh đạo

cách mạng Việt Nam. Đặc biệt là từ khi Đảng ta trở thành Đảng cầm quyền, Đảng trở thành lực lượng duy nhất, có khả năng nhất, lãnh đạo toàn diện các mặt, các lĩnh vực hoạt động của toàn xã hội. Những thành tựu to lớn của cách mạng Việt Nam trong hơn 90 năm qua, có nguyên nhân cơ bản là sự lãnh đạo đúng đắn, toàn diện của Đảng, là năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng. Đặc biệt trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực trong nhiều thập kỷ qua diễn ra hết sức phức tạp, biến đổi nhanh chóng và khó lường, các thế lực thù địch luôn tìm mọi cách, với nhiều thủ đoạn chống phá cách mạng của nhân dân ta, chống Đảng ta và chế độ ta, trong bối cảnh của cuộc cách mạng khoa học - công nghệ và hội nhập quốc tế,... thì những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử hết sức quan trọng mà đất nước ta đã đạt được càng khẳng định cả về phương diện lý luận và thực tiễn rằng, sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng, hiệu quả, hiệu lực của năng lực lãnh đạo và năng lực cầm quyền của Đảng là nhân tố chủ yếu, có ý nghĩa quyết định.

Tuy nhiên, cũng từ bối cảnh tình hình thế giới trên đây, sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước, bảo vệ Tổ quốc đang phải đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức to lớn. Không ít khó khăn, thách thức đang đe dọa đến vận mệnh, vai trò lãnh đạo của Đảng, đến sự thành bại của sự nghiệp cách mạng của Đảng và Nhân dân ta, đến sự tồn vong của chế độ chính trị xã hội chủ nghĩa. Ngoài ra, chúng ta đang phải chứng kiến tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, sự xuống cấp về đạo đức, lối sống, sự phai nhạt về lý tưởng,... diễn ra ở nhiều nơi, nhiều ngành, nhiều người, trong đó có không ít tổ chức Đảng và đảng viên nhưng chưa được ngăn chặn kịp thời và có hiệu quả. Tình trạng này đang làm giảm lòng tin vào Đảng, vào chế độ. Vì vậy, vấn đề xây dựng Đảng, chỉnh đốn Đảng, nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền của Đảng có ý nghĩa quyết định đến toàn bộ sự nghiệp của Đảng, đến sự tồn tại của Đảng, của cả hệ thống chính trị do Đảng lãnh đạo. Chính việc ngày càng nhận thức đầy đủ, đúng đắn vai trò, sứ mệnh lịch sử của Đảng, Đại hội Đảng lần thứ XIII đã xác định chủ đề của Đại hội (và đó cũng là tên của *Báo cáo chính trị*), trong đó có đoạn: “Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh”. Điều này cho thấy, tại Đại hội Đảng lần thứ XIII, Đảng ta đặc biệt nhấn mạnh, coi trọng công tác xây dựng Đảng. Tăng cường xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền của Đảng không chỉ là một nội dung của chủ đề Đại hội mà còn là một trong 5 bài học kinh nghiệm mà Đảng ta rút ra từ thực tiễn công cuộc đổi mới và nhất là việc thực hiện Nghị quyết Đại hội lần thứ XII (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.95-96), là “tư tưởng chỉ đạo xuyên suốt của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.132), là mục tiêu tổng quát (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.111) và là quan điểm chỉ đạo (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.109) của Đảng. Đảng ta cũng nhận thức rõ rằng, hiệu quả của công tác này có ý nghĩa quyết định đến việc thực hiện thành công các nhiệm vụ khác. Song, để thực hiện thành công, có hiệu quả công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh; để nâng cao hơn nữa năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền của Đảng, để Đảng làm tròn nhiệm vụ của mình trước nhân dân, trước dân tộc thì điều kiện, nhân tố có ý nghĩa quyết định là Đảng phải luôn coi trọng, thường xuyên, tăng cường xây dựng Đảng vững mạnh về chính trị, tư tưởng và đạo đức. Về vấn đề này, trong *Báo cáo chính trị* cũng như trong *Báo cáo công tác xây dựng Đảng*, Đảng ta nhấn mạnh: “Trong những năm tới phải đặc biệt coi trọng

và đẩy mạnh hơn nữa xây dựng, chinh đồn Đảng toàn diện về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.180). Ngoài ra, trong *Báo cáo công tác xây dựng Đảng*, Đảng xác định, tăng cường, coi trọng và nâng cao hiệu quả công tác xây dựng, chinh đồn Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền, sức chiến đấu của Đảng” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.228) không chỉ là phương hướng cơ bản mà còn là những nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu, có vai trò đặc biệt quan trọng, có ý nghĩa quyết định đến toàn bộ sự nghiệp cách mạng của Đảng và Nhân dân ta.

Việc Đảng ta tiếp tục, bổ sung và phát triển quan điểm của mình về vị trí, vai trò và ý nghĩa của công tác xây dựng Đảng nói chung và xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức nói riêng thể hiện một nhận thức mới, tầm nhìn mới có ý nghĩa đặc biệt của Đảng ta.

Trên cơ sở kế thừa Đại hội XI và nhất là từ việc tổng kết công tác xây dựng Đảng nhiệm kỳ Đại hội XII, *Báo cáo chính trị* và *Báo cáo công tác xây dựng Đảng*, Đại hội XIII đã đưa ra *phương hướng tổng quát* và xác định 10 nhóm nhiệm vụ, giải pháp mà như Đảng ta chỉ rõ, trong những năm tới (2021 - 2025) phải tập trung thực hiện đồng bộ, có hiệu quả (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.180). Nghiên cứu mỗi nhiệm vụ, giải pháp, đối chiếu với Văn kiện Đại hội XII cho ta thấy rất rõ những nhận thức mới, tầm nhìn mới của Đảng ta.

2.1. Những điểm mới trong nhận thức xây dựng Đảng về chính trị

Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XIII cho thấy, cơ sở, nhân tố hình thành nhận thức mới của Đảng ta trong xây dựng Đảng về chính trị là từ việc tổng kết công tác xây dựng Đảng nói chung, xây dựng Đảng về chính trị nói riêng; là từ những vấn đề, nhiệm vụ mới nảy sinh đặt ra cho Đảng, hệ thống chính trị và cho cả dân tộc.

Tổng kết công tác xây dựng Đảng về chính trị nhiệm kỳ 2016 - 2020 và nhiều nhiệm kỳ trước đó, trong *Báo cáo công tác xây dựng Đảng*, Đảng ta khẳng định: “Công tác xây dựng Đảng về chính trị được đặc biệt chú trọng. Đảng ta luôn vững vàng, kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và không ngừng vận dụng, phát triển sáng tạo phù hợp với thực tiễn Việt Nam; kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; kiên định đường lối đổi mới và những nguyên tắc về xây dựng Đảng” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.165). Bên cạnh đó, “Năng lực dự báo, hoạch định đường lối, chủ trương của Đảng được nâng lên rõ rệt” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.165); “Bản lĩnh chính trị, trình độ, trí tuệ, năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng ngày càng được nâng lên, luôn vững vàng trước mọi khó khăn, thách thức và có những quyết sách phù hợp để chỉ đạo xử lý kịp thời” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.168) và trong mọi tình huống phức tạp, “Bản chất, lập trường giai cấp công nhân được giữ vững” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.168). Nhưng công tác xây dựng Đảng về chính trị còn nhiều bất cập, hạn chế. Chẳng hạn như “việc cụ thể hóa, tổ chức thực hiện đường lối, chủ trương, nghị quyết của Đảng của một số cấp ủy, tổ chức đảng chưa kịp thời, chưa sát thực tế...” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.168) hay “một bộ phận cán bộ, đảng viên bản lĩnh chính trị không vững vàng, suy thoái về tư tưởng chính trị, còn hoài nghi, mơ hồ về mục tiêu, lý tưởng của Đảng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta; một số ít hoang mang,

dao động, mất lòng tin; cá biệt còn phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và con đường đổi mới của Đảng” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.168).

Trên tinh thần phê bình, tự phê bình và nhìn thẳng vào sự thật, Đại hội Đảng lần thứ XIII xác định: công tác xây dựng Đảng phải được tăng cường. Tiếp thu, kế thừa phương hướng, mục tiêu, nhiệm vụ xây dựng Đảng về chính trị của Đại hội XII, Đại hội XIII đã bổ sung, cụ thể thêm, thể hiện ở một số điểm sau:

Thứ nhất, Đảng ta cho rằng, “Kiên định và không ngừng vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ phù hợp với thực tiễn Việt Nam mà còn phải phù hợp với thực tiễn *trong từng giai đoạn*” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.180). Sự bổ sung này cho thấy, Đảng ta đã nhận thức rõ rằng, thực tiễn Việt Nam luôn luôn vận động, thay đổi, do vậy sự kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh phải được bổ sung, phát triển và trên cơ sở này mà vận dụng linh hoạt, sáng tạo, phù hợp với sự phát triển của thực tiễn đất nước trong từng giai đoạn.

Thứ hai, nếu Đại hội XII chỉ rõ phải “Kiên định đường lối mới” thì Đại hội XIII đã bổ sung thêm, cụ thể là: “Kiên định đường lối đổi mới vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.180). Sự bổ sung này cho thấy rằng, Đảng ta đã xác định đường lối đổi mới, sự nghiệp đổi mới do Đảng ta lãnh đạo ở Việt Nam phải xuất phát và phải đạt được những mục tiêu cụ thể, cơ bản, cuối cùng là “Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh” chứ không phải đổi mới với bất cứ giá nào và chỉ vì lợi ích của nhóm người nào.

Thứ ba, để luôn giữ vững bản chất giai cấp công nhân của Đảng, nâng cao hơn nữa lập trường, bản lĩnh chính trị, trí tuệ, tính chiến đấu của Đảng, Đại hội XIII yêu cầu mọi cán bộ, đảng viên luôn “tích cực đấu tranh, phản bác có hiệu quả quan điểm sai trái của các thế lực thù địch” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.231), phải “Kiên quyết đấu tranh phòng, chống có hiệu quả chủ nghĩa cơ hội, xét lại, giáo điều, bảo thủ, bè phái, những biểu hiện suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.231-232).

Thứ tư, nhằm nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền của Đảng, Đại hội XIII đã xác định một số nhiệm vụ, biện pháp chủ yếu như: phải đổi mới và nâng cao chất lượng công tác hoạch định đường lối, chủ trương của Đảng; việc hoạch định đường lối, chủ trương, giải pháp phải đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong tình hình mới, phải bám sát và xuất phát từ thực tiễn; phải nâng cao năng lực thể chế hóa, cụ thể hóa và tổ chức thực hiện đường lối, chủ trương, nghị quyết của Đảng và các chính sách, pháp luật của Nhà nước; phải coi trọng việc nâng cao năng lực dự báo và ứng phó có hiệu quả với các thách thức, những diễn biến nhanh, phức tạp của tình hình (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.232).

Những điểm mới trên đây cũng là những sự bổ sung, cụ thể thêm trong công tác xây dựng Đảng về chính trị của Đảng tại Đại hội XIII. Điều này đã thể hiện rõ nét tầm nhìn và nhận thức mới của Đảng ta về công tác này.

2.2. Những điểm mới trong nhận thức xây dựng Đảng về tư tưởng

Công tác xây dựng Đảng về tư tưởng không chỉ là nội dung chủ yếu mà còn là một trong nhiều nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu trong công tác xây dựng Đảng. Do vậy, xây dựng Đảng về tư tưởng luôn được Đảng ta hết sức coi trọng, được đặt ra và thảo luận ở các kỳ Đại hội của Đảng.

Tổng kết việc thực hiện công tác xây dựng Đảng về tư tưởng nhiệm kỳ Đại hội XII, trong *Báo cáo công tác xây dựng Đảng*, Đảng ta khẳng định: “Công tác này tiếp tục được tăng cường, đã góp phần nâng cao nhận thức, củng cố sự đoàn kết, thống nhất trong Đảng và đồng thuận xã hội. Công tác giáo dục, chính trị, tư tưởng, học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh tiếp tục được đẩy mạnh; tư duy lý luận của Đảng có bước phát triển mới. Hệ thống lý luận về đường lối đổi mới, về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam tiếp tục được bổ sung, phát triển” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.169). Ngoài ra, công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị được đổi mới cả về nội dung và phương pháp; việc tuyên truyền, phổ biến đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đã góp phần tích cực nâng cao nhận thức, thống nhất ý chí và hành động trong cán bộ, đảng viên, nhất là trong đấu tranh phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, đẩy lùi sự suy thoái về chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.170-171).

Mặc dù vậy, *Báo cáo công tác xây dựng Đảng* cũng chỉ rõ công tác xây dựng Đảng về tư tưởng còn nhiều hạn chế, thiếu sót. Như “việc nhận thức và tổ chức thực hiện công tác này có nơi có lúc thiếu kịp thời, chưa sắc bén, tính thuyết phục chưa cao; việc giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên chưa thường xuyên” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.172). Hay như “Việc học tập lý luận chính trị tuy có nhiều cố gắng nhưng vẫn chưa đáp ứng yêu cầu... Việc dự báo, nắm bắt tình hình tư tưởng của cán bộ, đảng viên, tâm tư, nguyện vọng của nhân dân và định hướng dư luận xã hội có lúc chưa kịp thời” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.170). Ngoài ra, “Công tác tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận chưa được quan tâm đúng mức, chưa đáp ứng yêu cầu; một số vấn đề mới, khó, phức tạp, thực tiễn đặt ra chưa được làm sáng tỏ” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.172-173).

Kế thừa Đại hội XII, phát huy thành tựu đã đạt được và khắc phục những hạn chế thiếu sót trong việc thực hiện công tác xây dựng Đảng về tư tưởng nhiệm kỳ vừa qua, Đại hội XIII đã xác định: công tác xây dựng Đảng về tư tưởng không chỉ tiếp tục mà còn phải được *coi trọng*.

Để khắc phục có hiệu quả những hạn chế, thiếu sót trong công tác xây dựng Đảng về tư tưởng trong nhiệm kỳ Đại hội XII mà Đảng ta chỉ ra và để công tác này thực sự được coi trọng, thực sự có hiệu quả, trong *Báo cáo chính trị*, Đảng ta đưa ra nhiều giải pháp, biện pháp với nhiều mục tiêu cụ thể. Qua nghiên cứu những giải pháp, biện pháp, mục tiêu cụ thể này, có thể thấy, những nhận thức mới của Đảng ta trong xây dựng Đảng về tư tưởng. Những nhận thức mới này biểu hiện cụ thể ở những điểm sau đây (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.181-183):

- Phải tiếp tục đổi mới mạnh mẽ về nội dung, phương thức công tác tư tưởng theo hướng chủ động, thiết thực, kịp thời và hiệu quả.
- Phải nâng cao hơn nữa tính chiến đấu, tính thuyết phục, tính giáo dục trong tuyên truyền, học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương, nghị quyết của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước.
- Cần nắm chắc, dự báo đúng, định hướng chính xác, xử lý đúng đắn, kịp thời các vấn đề tư tưởng trong Đảng, trong xã hội.

- Phải đảm bảo sự thống nhất trong Đảng, sự đồng thuận cao trong xã hội.
- Đẩy mạnh hơn nữa và nâng cao hiệu quả công tác tổng kết thực tiễn và nghiên cứu lý luận và gắn công tác này với việc định hướng dư luận, phát triển và hoàn thiện lý luận về đường lối đổi mới, về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội.
- Phải đưa ra những quy định, thể chế dân chủ trong nghiên cứu lý luận chính trị và cần kiến tạo môi trường dân chủ, khuyến khích, tìm tòi, sáng tạo, phát huy trí tuệ của các tổ chức, cá nhân.
- Đổi mới việc học tập, quán triệt nghị quyết của Đảng, đảm bảo tính thiết thực, hiệu quả.
- Tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, thường xuyên đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống và những biểu hiện “tự chuyển hóa”, “tự diễn biến” trong nội bộ.

Ngoài ra, trong *Báo cáo công tác xây dựng Đảng*, Đại hội XIII còn bổ sung thêm: “Công tác tư tưởng phải kết hợp giữa “xây” và “chống”, lấy “xây” là nhiệm vụ cơ bản, chiến lược, lâu dài” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.232). Và chỉ có như vậy, mới làm cho tư tưởng tiến bộ, tích cực thấm sâu vào đời sống xã hội, có tác dụng uốn nắn những biểu hiện lệch lạc, cải tạo những tư tưởng lạc hậu, đẩy lùi những sai trái” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.232-233). Sự bổ sung này cũng còn là phương hướng, là mục tiêu của công tác xây dựng Đảng về tư tưởng.

2.3. Những điểm mới trong nhận thức xây dựng Đảng về đạo đức

Vai trò, năng lực lãnh đạo và cầm quyền của Đảng như thế nào, hiệu quả đến đâu, lòng tin của nhân dân với Đảng, với chế độ xã hội chủ nghĩa phụ thuộc rất nhiều vào đạo đức của Đảng, của tổ chức Đảng và của đảng viên. Chính vì vậy mà Hồ Chí Minh luôn mong muốn Đảng ta phải “vừa là đạo đức vừa là văn minh” và theo Người, phẩm chất đạo đức lớn nhất, yêu cầu cơ bản về đạo đức của Đảng là “Trung với nước, hiếu với dân, suốt đời phấn đấu hy sinh vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội”. Chính vì vậy mà trong các kỳ Đại hội, Đảng ta luôn đề cao, coi trọng và đặc biệt quan tâm công tác xây dựng Đảng về đạo đức.

Tổng kết và đánh giá công tác xây dựng Đảng về đạo đức nhiệm kỳ Đại hội XII, *Báo cáo công tác xây dựng Đảng* đã chỉ rõ: “Công tác xây dựng Đảng được Trung ương và các cấp ủy, tổ chức Đảng đề cao, nhận thức và hành động của đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là đảng viên giữ vị trí lãnh đạo, quản lý có chuyển biến tích cực” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.173) và nhìn chung, “đội ngũ cán bộ, đảng viên đã đề cao tinh thần trách nhiệm, giữ gìn phẩm chất, đạo đức, lối sống; gương mẫu đi đầu, tận tụy với công việc, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.174-175). Ngoài ra, công tác xây dựng Đảng về đạo đức “đã góp phần đấu tranh ngăn chặn có hiệu quả tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển biến” trong đội ngũ cán bộ, đảng viên” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.177-178) và với việc xử lý kỷ luật nghiêm minh những đảng viên vi phạm, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống, vi phạm pháp luật đã làm cho mỗi cán bộ, đảng viên tự soi, tự sửa, tự điều chỉnh, tích cực rèn luyện đạo đức, lối sống, tác phong công tác (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.175),...

Tuy vậy, Đại hội XIII cũng chỉ ra những hạn chế của công tác xây dựng Đảng về đạo đức. Trong nhiều hạn chế, thì hạn chế cơ bản là: “Việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa thường xuyên, một số suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống; vẫn còn tình trạng nói không đi đôi với làm, không tuân thủ nguyên tắc của Đảng; quan liêu, tham nhũng, lãng phí, cá nhân chủ nghĩa, cơ hội, bè phái gây mất đoàn kết nội bộ” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.178-179). Chính hạn chế này là nguyên nhân chủ yếu nhất của những hạn chế khác và hàng ngày hàng giờ làm suy yếu Đảng, vai trò lãnh đạo của Đảng, giảm sút lòng tin của nhân dân vào Đảng vào chế độ, đe dọa nghiêm trọng sự tồn tại của Đảng, của chế độ xã hội chủ nghĩa.

Trên cơ sở kế thừa thành tựu trong công tác xây dựng Đảng về đạo đức thời gian qua, trong *Báo cáo chính trị* Đại hội XIII, Đảng ta xác định rằng, phải *tập trung xây dựng Đảng về đạo đức*, với phương hướng, phương châm cơ bản là: “Nêu cao tinh thần tự giác tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của cán bộ, đảng viên. Đẩy mạnh giáo dục đạo đức cách mạng, thực hiện thường xuyên, sâu rộng, có hiệu quả việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh gắn với việc thực hiện các nhiệm vụ chính trị” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.183).

Những điểm mới trong nhận thức của Đảng ta trong công tác xây dựng Đảng về đạo đức qua nghiên cứu *Báo cáo chính trị* và *Báo cáo công tác xây dựng Đảng* của Đại hội XIII là: nhằm khắc phục những hạn chế trong thực hiện xây dựng Đảng về đạo đức, để làm cho Đảng ta thật sự là “đạo đức và văn minh”, để nâng cao hơn nữa năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền của Đảng và làm cho Đảng ta thật sự trong sạch, vững mạnh..., vấn đề có ý nghĩa quyết định không chỉ tiếp tục mà phải bổ sung, đặc biệt cần quán triệt và thực hiện có hiệu quả các giải pháp, nhiệm vụ mới, mang tính đột phá.

Một là, mọi tổ chức Đảng và đảng viên phải luôn coi trọng và thường xuyên nêu cao trách nhiệm nêu gương trong mọi lúc, mọi nơi, mọi hoàn cảnh, mọi mối quan hệ, cả trong suy nghĩ và hành động. Nêu gương là yêu cầu cơ bản về đạo đức, là biểu hiện cụ thể của một cá nhân có đạo đức và đối với Đảng ta, nêu gương còn là một trong những phương thức lãnh đạo. Chính vì vậy, *Báo cáo chính trị* coi việc “Thực hiện nghiêm các quy định của Đảng về trách nhiệm nêu gương, chức vụ càng cao càng phải gương mẫu” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.183) là yêu cầu, là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên. Tổ chức Đảng, đảng viên nên tự giác nêu gương mới “khẳng định vị trí lãnh đạo, vai trò tiên phong, gương mẫu, tạo ra sự lan tỏa, thúc đẩy các phong trào cách mạng” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.184) được và mới có hiệu quả. Và để làm cho mọi tổ chức, mỗi cán bộ, đảng viên luôn nêu gương, *Báo cáo chính trị* và *Báo cáo công tác xây dựng Đảng* yêu cầu phải coi trọng công tác kiểm tra, giám sát trong Đảng, kết hợp với vai trò giám sát của cơ quan dân cử, của Mặt trận Tổ quốc, báo chí và mọi tầng lớp nhân dân (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1, tr.18).

Hai là, phải coi trọng việc giáo dục đạo đức cách mạng. Một trong những nguyên nhân của tình trạng yếu kém về mặt đạo đức, suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận trong Đảng là công tác giáo dục đạo đức cách mạng chưa được coi trọng, đề cao, thường xuyên và hiệu quả còn thấp. Nhằm khắc phục tình trạng này, để việc giáo dục đạo đức cách mạng

thực sự đi vào thực chất và có hiệu quả, *Báo cáo chính trị* đã bổ sung thêm một số nhiệm vụ, giải pháp cơ bản (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.184):

- Nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện các giá trị đạo đức theo tinh thần “Đảng là đạo đức, là văn minh” cho phù hợp với điều kiện, tình hình mới và truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc.

- Xây dựng, hoàn thiện các chuẩn mực đạo đức làm cơ sở giúp cho mọi cán bộ, đảng viên tu dưỡng, tự điều chỉnh trong suy nghĩ và trong mọi hành vi của mình.

- Luôn coi trọng và thường xuyên đẩy mạnh công tác giáo dục đạo đức cách mạng nhằm làm cho mỗi cán bộ, đảng viên nhận thức rõ vai trò và trách nhiệm chính trị của mình và vững vàng trong mọi khó khăn, thử thách,... để thật sự là người “Phú quý bất năng dâm, bần tiện bất năng di, uy vũ bất năng khuất”, với ý nghĩa là: giàu sang không thể làm chuyển lay, nghèo hèn không thể làm thay đổi, vũ lực, uy lực không thể khuất phục.

Ba là, phải luôn coi trọng và tăng cường đấu tranh phê phán các quan điểm, hành vi phản đạo đức, phi đạo đức và nhất là phải nâng cao hơn nữa ý thức tu dưỡng đạo đức cách mạng suốt đời và nêu cao danh dự, lòng tự trọng của đảng viên (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.237). Điểm rất đáng lưu ý trong nhận thức mới này của Đảng ta trong công tác xây dựng Đảng về đạo đức là, lần đầu tiên, Đảng ta đưa ra và đặc biệt nhấn mạnh rằng, mọi tổ chức Đảng, mỗi đảng viên phải mãi giữ gìn, nêu cao danh dự, lòng tự trọng và luôn coi đó là điều thiêng liêng nhất của mình. Bởi vì, con người ai cũng vậy và nhất là người đảng viên cộng sản, không còn danh dự, không có lòng tự trọng, không có liêm sỉ thì không bao giờ họ là con người chân chính, một đảng viên cộng sản với các ý nghĩa đầy đủ của nó.

Bốn là, nhằm làm cho mọi tổ chức Đảng và mỗi đảng viên luôn có đạo đức, ngoài việc coi trọng, tăng cường giáo dục đạo đức cách mạng và sự kiểm tra, giám sát thường xuyên của Đảng, của toàn xã hội, thì một trong những biện pháp chủ yếu là mọi tổ chức Đảng và đảng viên phải luôn “giữ vững kỷ luật, kỷ cương của Đảng, đề cao pháp luật của Nhà nước” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.238). Vì vậy, để bảo vệ Đảng, danh dự của người đảng viên v.v., những vi phạm về đạo đức, kỷ luật, kỷ cương của Đảng và pháp luật của Nhà nước phải được xử lý kịp thời, nghiêm minh, đúng pháp luật và không có vùng cấm.

Như vậy, việc nghiên cứu các Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XII mà chủ yếu là *Báo cáo chính trị* và *Báo cáo công tác xây dựng Đảng* đề cập đến công tác xây dựng Đảng về chính trị, về tư tưởng và đạo đức đã cho thấy, trên cơ sở kế thừa các Đại hội Đảng trước đó mà trực tiếp là Đại hội lần thứ XII, Đại hội lần thứ XIII đã bổ sung, phát triển và cụ thể nhiều nội dung, nhiệm vụ và giải pháp trong công tác xây dựng Đảng ở 3 mặt này. Qua đó cho thấy một tầm nhìn mới, những nhận thức mới của Đảng ta trong xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, và đạo đức. Điều này càng có ý nghĩa khi mà trong *Báo cáo công tác xây dựng Đảng*, Đảng ta khẳng định: nhiều nhiệm vụ trong xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và đạo đức là *những nhiệm vụ trọng tâm*; nhiều giải pháp để thực hiện công tác này là *những giải pháp đột phá* trong toàn bộ công tác xây dựng Đảng (gồm 10 nhiệm vụ, giải pháp) mà Đảng cần tập trung lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức thực hiện có hiệu quả (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2, tr.256-257).

3. Kết luận

Công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, và đạo đức là 3 nội dung quan trọng trong công tác xây dựng Đảng được trình bày chủ yếu trong *Báo cáo chính trị* và *Báo cáo công tác xây dựng Đảng* tại Đại hội lần thứ XIII của Đảng.

Trên cơ sở tổng kết thành tựu, hạn chế và nguyên nhân trong việc thực hiện công tác xây dựng Đảng nói chung, xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức và tổ chức nói riêng của các nhiệm kỳ trước đó mà trực tiếp nhất là nhiệm kỳ Đại hội XII (2016 - 2020) của Đảng, xuất phát từ bối cảnh thế giới, khu vực, từ thực tiễn Việt Nam và nhất là từ những yêu cầu, nhiệm vụ chính trị thực tiễn đặt ra cho Đảng, hệ thống chính trị và cho cả dân tộc, Đại hội lần thứ XIII đã kế thừa, cụ thể hóa, bổ sung và phát triển nhiều vấn đề (từ quan điểm chỉ đạo, phương hướng, nhiệm vụ và giải pháp) cho công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và đạo đức.

Qua nghiên cứu nội dung các Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng đề cập đến các lĩnh vực công tác này của công tác xây dựng Đảng có nhiều điểm mới thể hiện rõ, cụ thể tầm nhìn mới, những nhận thức mới của Đảng ta về công tác xây dựng Đảng nói chung và xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức và tổ chức nói riêng.

Tầm nhìn mới, những nhận thức mới này đã thể hiện rõ sự phát triển mới trong tư duy lý luận của Đảng ta, sự kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, bản lĩnh chính trị vững vàng và một tầm vóc mới về trí tuệ của Đảng ta.

Những quan điểm chỉ đạo, phương hướng, nhiệm vụ, giải pháp trong công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và đạo đức trong Văn kiện Đại hội XIII của Đảng ta là những cơ sở lý luận khoa học mà tổ chức Đảng, hệ thống chính trị và đội ngũ cán bộ, đảng viên cần phải quán triệt và vận dụng linh hoạt, sáng tạo trong thực tiễn xây dựng Đảng ở nước ta hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.1, 2, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
2. Hội đồng lý luận Trung ương (2021), *Những điểm mới trong các Văn kiện Đại hội XIII của Đảng*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
3. Hội đồng Trung ương chỉ đạo biên soạn giáo trình quốc gia các bộ môn khoa học Mác - Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh (2003), *Giáo trình tư tưởng Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.